

روش تحقیق

دانشکده: پرستاری و مامایی
رشته‌ی تحصیلی: کارشناسی ارشد

نام درس: روش تحقیق   تعداد واحد: ۱ نظری و ۰/۵ عملی   نوع واحد نظری و عملی
پیش نیاز: آمار پیشرفته
زمان و مکان برگزاری: کلاس: روز‌های: ..... ساعت: ..... کلاس
مدرسین (به ترتیب حروف الفبا): خانم دکتر آلیس خاچیان - آقای دکتر محمد رضا دین محمدی - دکتر منصوره فراهانی مسئول درس: دکتر منصوره فراهانی

شرح درس:

آنچه کار علمی را از کوشش غیرعلمی جدا می‌کند روش پژوهش علمی است. روش پژوهش علمی مبتنی بر رعایت اصول و بنیان‌های منظم و مدونی است که با طی گام‌های علمی به پیش می‌رود. روش به تحقیق اعتبار می‌بخشد و گاه عقیده بر این است که علم همان روش است. پژوهشگران برای ارائه یک کار علمی - پژوهشی باید با اصول و مبانی روش تحقیق علمی آشنا باشند تا بتوانند یک طرح پژوهشی یا مقاله علمی معتبر و قابل اتکا ارائه نمایند. این درس کوششی است در جهت آموزش و یادگیری سازنده، فعال و دانشجو محور روش تحقیق. در این درس دانشجویان با روش‌های اصولی تحقیق علمی آشنا شده و مهارت اولیه را جهت کاربرد روش‌های علمی پژوهش و نگارش یک طرح پژوهشی مقدماتی و کاربرد اصول و روش نقد و بررسی پژوهش‌ها کسب می‌کنند. به این منظور دانشجویان طی مطالعات عمیق و تمرین‌های سازمان یافته، مراحل مختلف پژوهش را تحت نظر اساتید فرا می‌گیرند و توانایی لازم را برای تشخیص مسائل و مشکلات خاص حیطه‌های مختلف پرستاری، توجیه لزوم و اهمیت بررسی این مسائل و تحقیق در مورد آن به دست می‌آورند و سپس با انتخاب یک موضوع یا سؤال قابل تحقیق و مطالعات کتابخانه‌ای پروپوزال پژوهشی خود را ارائه می‌نمایند. آشنایی با مراحل و اصول تحقیق و مطالعه عمیق به دانشجویان امکان می‌دهد تا توانایی نقد مقالات و پی بردن به نقاط ضعف و قوت آن را پیدا کنند. در تمام مراحل، اساتید یادگیری دانشجویان را هدایت کرده و روشنگری‌های لازم را در کلاس و خارج از کلاس انجام خواهند داد.

هدف کلی:

آشنایی با اصول و متدولوژی تحقیق علمی و توانایی تدوین یک پروپوزال پژوهشی در زمینه مسائل پرستاری

اهداف بینابینی:

در پایان این دوره انتظار می‌رود دانشجو:

حیطه عاطفی:

۱. اهمیت روش علمی را درک کند.
۲. به حفظ اخلاقیات و صداقت در تحقیق علمی اهمیت دهد.
۳. اصول نقد را مورد توجه قرار دهد.

حیطه شناختی:

۱. اجزای مربوط به نحوه توجیه اهمیت و لزوم پژوهش را توضیح دهد.

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی

طرح دوره (Course Plan)

۲. روش تعیین و انتخاب مسئله قابل پژوهش در پرستاری را توضیح دهد.
۳. عناصر و گام های پژوهش را شرح دهد.
۴. نحوه جستجو و بررسی متون را جهت بیان مسئله پژوهش توضیح دهد.
۵. در مورد نحوه تدوین چارچوب مفهومی و نظری بحث کند.
۶. نحوه تدوین اهداف، فرضیه ها و سئوالات پژوهش را مورد بحث قرار دهد.
۷. متغیرها و انواع آن را فهرست کرده و مقیاس اندازه گیری آنها را توصیف کند.
۸. تعاریف نظری و عملی را تشخیص دهد.
۹. در مورد چگونگی مشخص نمودن جامعه و نمونه پژوهش، تعیین حجم نمونه و روش های نمونه گیری بحث کند.
۱۰. در مورد انواع طراحی تحقیق بحث کند.
۱۱. در مورد چگونگی کاربرد روش های آنالیز جهت داده های خاص اظهار نظر کند.
۱۲. نکات مربوط به اخلاق پژوهش را بر شمارد.
۱۳. اصول مربوط به کاربرد یافته ها را شرح دهد.
۱۴. گام های مختلف تدوین پروپوزال را شرح دهد.

حیطه روان حرکتی:

۱. مسئله قابل پژوهشی را در پرستاری انتخاب کرده و سؤال مناسب را استخراج نماید.
۲. با جستجو و بررسی متون علمی، مسئله پژوهش را بیان و لزوم انجام آن را توجیه نماید.
۳. چارچوب مفهومی یا نظری پژوهش خود را تدوین کند.
۴. اهداف، فرضیه ها و سئوالات پژوهش خود را تنظیم کند.
۵. متغیرهای پژوهش خود را مشخص کرده و آنها را تعریف نظری و عملی نماید.
۶. برای اندازه گیری متغیرهای پژوهش ابزارهای صحیح را انتخاب کرده و یا بر اساس متون موجود ابزار مناسب تهیه کند.
۷. جامعه و نمونه پژوهش خود را مشخص کرده و حجم نمونه را با استفاده از فرمول مناسب به کمک مشاور امار تعیین کند.
۸. با انتخاب طراحی مناسب، روش اجرای پژوهش خود را تدوین کند.
۹. آزمون های مناسب آماری را برای تحلیل داده ها مشخص نماید.
۱۰. پروپوزال خود را بطور کامل تدوین کند.

شیوه‌های تدریس:

- سخنرانی * سخنرانی برنامه ریزی شده پرسش و پاسخ *
- بحث گروهی * یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) : کلاس بصورت سخنرانی اساتید، پرسش و پاسخ و بحث گروهی اداره می شود؛ بنابراین لازم است دانشجویان با توجه به برنامه کلاس با مطالعه قبلی در کلاس حاضر شوند تا علاوه بر شرکت در بحث بتوانند سئوالات متعددی را که در این درس پیش می آید مطرح و پاسخ مناسب را دریافت کنند و درس را بهتر درک کنند. در مورد هر مبحث ممکن است منابع یا مقالاتی توسط اساتید معرفی شود که انتظار می رود دانشجویان منابع را مطالعه نمایند تا درک مباحث

برای آنان تسهیل گردد. یادآور می‌شود که اساتید تنها یادگیری را هدایت می‌کنند؛ بنابراین دانشجوی خود وظیفه یادگیری خویش را به عهده خواهد داشت.

وظایف و تکالیف دانشجویان:

وظایف دانشجویان:

- حضور مرتب و به موقع در کلاس
- مطالعه قبلی در مورد همه موضوعات مطرح شده
- مشارکت فعال در مباحث
- ارائه به موقع تکالیف شفاهی
- استفاده از منابع معتبر و روزآمد در تهیه تکالیف

۱. **گزارش‌های هفتگی مراحل تدوین پروپوزال:** هر دانشجوی مراحل مختلف پژوهش خود را با توجه به مبحث مطرح شده در هر هفته تدوین کرده و به استاد مربوطه ارائه می‌دهد. این گزارش‌ها ۱۰ مورد بوده و عبارتند از: تدوین موضوع پژوهش - چارچوب و بیان مسئله - خلاصه مرور سه مقاله - اهداف، سئوالات و فرضیه‌ها - تعریف نظری و عملی متغیرها - جامعه، نمونه و تخمین اندازه نمونه و روش نمونه‌گیری و محیط پژوهش - ابزار و روش گردآوری داده‌ها - تعیین روایی و پایایی ابزارها - روش تحلیل داده‌ها و روش اجرا - محدودیت‌های پژوهش و ملاحظات اخلاقی. تمامی گزارشات با ذکر استادی که آن مبحث را تدریس کرده است به استاد مسئول دوره داده می‌شود.

۲. **خلاصه و نقد پایان نامه:** هر گروه ۲ نفره (۳گروه) دو پایان نامه توصیفی و مداخله‌ای را انتخاب کرده و بیان مسئله، چارچوب، اهداف و سئوالات و فرضیه‌ها و فصل سوم آنها را بررسی، خلاصه و نقد می‌کنند و توسط دو نفر از اعضاء گروه بصورت شفاهی در مدت **۱۰ دقیقه** در کلاس استاد مربوطه به همان گروه ارائه می‌نمایند. این تکلیف بصورت کتبی نیز تحویل می‌شود. ضمناً دانشجویان لازم است مقاله مستخرج از پایان نامه و در صورت عدم وجود، مقاله‌ای با موضوع مشابه را نیز ضمیمه و در مورد متدولوژی آن توضیح دهند. ارائه شفاهی این خلاصه‌ها در **یک** جلسه مجزا در ثلث نهایی دوره صورت می‌گیرد.

۳. **تدوین و ارائه پروپوزال نهایی:** پروپوزال نهایی یک پروژه انفرادی است و از مجموعه گزارش‌های هفتگی تشکیل می‌شود. بنابراین با توجه به اینکه دانشجویان هر هفته تکالیف خود را به موقع و با حوصله تهیه می‌کنند و بازخورد اساتید را دریافت می‌نمایند گزارش پروپوزال نهایی ساده خواهد بود. به همه دانشجویان فرصت داده می‌شود که پروپوزال خود را در ۳-۲ جلسه هر یک به مدت ۱۰ دقیقه با استفاده از اسلاید پاورپوینت در کلاس ارائه کنند. هر دانشجویی با یکی از اساتید کار خواهند کرد.

یاد آور می‌شود که همه تکالیف باید طبق جدول کلاس ارائه و تحویل شود. ضمناً حضور تمام اعضا گروه در روز ارائه تکالیف الزامی است.

وسایل کمک آموزشی:

- وایت برد *   تخته و گچ □   پروژکتور اسلاید *
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) مقاله - e-book - هندآوت

نحوه ارزشیابی و درصد نمره: (از نمره کل)

□ آزمون میان ترم ----- درصد نمره
□ آزمون پایان ترم ----- درصد نمره
□ انجام تکالیف ۹۵ درصد نمره
□ سایر موارد (لطفاً نام ببرید)

* شرکت فعال در کلاس ۵ درصد نمره

ردیف	موضوعات/ تکالیف	نمره
۱	حضور و مشارکت فعال در کلاس	۵
۲	تکلیف ۱	۳۰ (هر گزارش ۳ نمره)
۳	تکلیف ۲	۳۰ (هر پایان نامه با ارائه ۱۵ نمره)
۴	تکلیف ۳	۳۵ (۳۰ نمره کتبی و ۵ نمره ارائه)
۷	جمع	۱۰۰

نوع آزمون: این درس آزمون ندارد

□ تشریحی □ پاسخ کوتاه □ چندگزینه‌ای □ جور کردنی □ صحیح- غلط □
سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

منابع پیشنهادی برای مطالعه:

- منابع انگلیسی:

- ✓ Burns, N. & Grove K. (2007). Understanding Nursing Research: Building an evidence-based practice/. 4th ed. - St. Louis, MO: Saunders/Elsevier
- ✓ Courtney, Mary D. Evidence for Nursing practice/ Mary D. Courtney. -Sydney: Elsevier Churchill Livingstone, 2006.
- ✓ LoBiondo-Wood, G. & Haber, J. (2006).Nursing Research: Methods, Critical Appraisal and Utilization. (6thed.). St. Louis: Mosby Elsevier.
- ✓ Macnee, Carol L. (Carol Leslie) Understanding nursing research: using research in evidence-based practice/ Carol L. Macnee, Susan McCabe. - 2nd ed. Philadelphia, PA: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins, c2008.
- ✓ Polit, Denise F. Essentials of nursing research: methods, appraisal and Utilization. Cheryl Tatano Beek.- 6th ed.- Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins, 2006
- ✓ Boswell C & Cannon Sh. (2007) Introduction to nursing research: incorporating evidence-based practice. Sudbury, Mass: Jones and Bartlett Publishers
- ✓ Bryman, A. (2005). Quantitative Data Analysis With Spss Rele12 and 13. London: Routledge.
- ✓ Burns, N. (1999). Understanding Nursing Research. (2nded.). Philadelphia: W. B. Saunders.
- ✓ Downs, F.S. (1999).Reading in Research Methodology. (2nded.). Philadelphia: Lippincott.
- ✓ Gerrish K & Lacey A. (2006).The research process in nursing. 5th ed. Victoria: Blackwell publishing.

طرح دوره (Course Plan)

- ✓ Houser, Janet, 1954-Clinical research in practice: a guide for the bedside scientist/ Janet Houser, Joanna Bokovoy. - Sudbury, Mass.: Jones and Bartlett, c2006.
- ✓ Polit, DF. Study guide to accompany nursing research, principles and methods, 6thedition, Cheryl Tatano Beck.- Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2006.
- ✓ Polit, DF.Hungler, BP. (2021). Essentials of Nursing Research.Philadelphia: Lippincott.
- ✓ Polit, O'Hara, D., Beck, C.T., Hungler, B.P. (2001). Study Guide to Accompany Essentials of Nursing Research: Methods, Appraisals, and Utilization. (5thed.). Philadelphia: Lippincott.
- ✓ Polit-O'Hara, D., Beck, C.T., Hungler, B.P. (2001). Essentials of Nursing Research: Methods, Appraisals and Utilization. (5thed.). Philadelphia: Lippincott.
- ✓ Schneider, Z. (2004). Nursing Research: methods, Critical appraisal and utilization. Sydney: Mosby.
- ✓ Willis, J. (2004). Data Analysis and presentation Skills: An Introduction for the Life and Medical Sciences. Hoboken: Wiley. 180.55
- ✓ Wood, Marilyn J.Basic steps in planning nursing research :from question to proposal/ Marilyn J. Wood, Janet C. Ross-Kerr.- 6th ed.- Sudbury, Mass.: Jones and Bartlett Publishers, c2006.
- ✓ Wyse, Dominic. The good writing guide for education students/ Dominic Wyse. - London; Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2006.

جدول هفتگی کلیات ارائه‌ی درس

جلسه	عنوان مطالب	اساتید	شنبه‌ها ساعت ۱۰-۱۲ تاریخ
۱	آشنایی با دوره و تکالیف	خانم دکتر خاچیان، آقای دکتر دین محمدی، و دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۶/۳۰
۲	انتخاب موضوع پژوهش	دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۷/۶
۳	چارچوب- بیان مسئله	خانم دکتر خاچیان	۱۴۰۱/۷/۱۳ (تعطیل رسمی)
۴	چگونگی مرور متون	خانم خاچیان	۱۴۰۱/۷/۲۰
۵	اهداف، سئوالات، فرضیه‌ها و پیش فرض‌ها	خانم دکتر خاچیان	۱۴۰۱/۷/۲۷
۶	متغیرها- تعاریف نظری و عملی	آقای دکتر دین محمدی	۱۴۰۱/۸/۴
۷	انواع طراحی تحقیق	دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۸/۱۱
۸	انواع طراحی تحقیق	دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۸/۱۸
۹	جامعه و نمونه، محیط، مشخصات واحدها، معیارهای ورود و خروج	آقای دکتر دین محمدی	۱۴۰۱/۸/۲۵
۱۰	روش نمونه‌گیری	آقای دکتر دین محمدی	۱۴۰۱/۹/۲
۱۱	ابزار و روش گردآوری داده‌ها	دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۹/۹
۱۲	روایی و پایایی ابزار	دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۹/۱۶
۱۳	تجزیه و تحلیل داده‌ها	خانم دکتر خاچیان	۱۴۰۱/۹/۲۳
۱۴	نتیجه‌گیری و پیشنهادات، محدودیت‌ها	خانم دکتر خاچیان	۱۴۰۱/۹/۳۰
۱۵	ملاحظات اخلاقی	آقای دکتر دین محمدی	۱۴۰۱/۱۰/۷
۱۶	ارائه خلاصه و نقد پایان نامه/پروپوزال‌ها و بحث گروهی	خانم دکتر خاچیان، آقای دکتر دین محمدی و دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۴
۱۷	ارائه خلاصه و نقد پایان نامه/پروپوزال‌ها و بحث گروهی	خانم دکتر خاچیان، آقای دکتر دین محمدی و دکتر فراهانی	۱۴۰۱/۱۰/۲۱